

AKRI PAAVOLA / KAUSTINEN FOLK MUSIC FESTIVAL

Dallapé-orkesteri kiersi pienillä paikkakunnilla sijanneita tanssipaikkoja läpi.

Näillä kiertueilla Suomi kierrettiin kolmen kuukauden aikana kovaan tahtiin lähes ilman välipäiviä. Aivan kaikki Suomen musiikkielämässä ei ole näistä pioneeriajoista muuttunut, sillä vielä nykyäänkin tanssipaiikat keskittyvät pienille paikkakunnille. Mutta löytyykö pieniltä paikkakunnilta nykyisin muuta musiikkitarjontaa?

Kunnallisia palveluja

Pienien paikkakuntien konserttitarjonnan vilkkaus riippuu usein asukkaiden omasta taloudesta ja aktiivisuudesta. Hyvä esimerkki tästä on Kokkolan ja Oulun välillä Pyhäjoen rannalla sijaitseva kahdeksan tuhannen hengen Oulainen. Paikkakunnalla on 23 vuoden ajan järjestetty aina syksyisin klassisen, jazzin ja kevyen musiikin välimaastossa sukkuloivaa Oulaisten musiikkiviikot -festivaalia.

”Tämä on radanvarsikunta, ja Oulaisissa on aina ollut vahva puhallinorkesterien ja kuorotoiminnan perinne”, taustoittaa festivaalin organisoiija ja paikallisen lukion ja yläkoulun musiikin lehtori **Tapani Tirilä**. ”Itse olen vetänyt 37 vuotta koulun oppilaista koostuvaa Oulaisten Nuorisokuoroa, jonka kanssa olemme matkustelleetkin laajasti. Oli siis luonnollista että paikkakunnalle haluttiin musiikkijuhlat.”

Oulaisissa on vuosien varrella nähty nimekkäitä esiintyjä alkaen **Grigori Sokolovista** Radion sinfoniaorkesteriin. Tänä vuonna festivaaleilla esiintyvät muiden muassa **Lauri Tähkä** levynjulkaisukiertueellaan, **PMMP**, **Pekka Kuusisto** ja Kuudennen kerroksen orkesteri.

”Keskeinen vieras on kuitenkin UMO, joka soittaa usean konsertin sarjan”, Tirilä kertoo. ”He soittavat ensin koulukonserteja päivällä, iltakonsertin How Many Sistersin kanssa ja vielä lastenkonsertin Satu Sopasen kanssa sekä tekevät lisäksi workshoppeja. Koulukonserteissa yläkoulun ja lukion oppilaat saavat läpileikkauksen jazzin historiasta.”

Tähtiä ja erikoisuuksia

Opettajana Tapani Tirilä painottaakin, että Oulaisten musiikkiviikot -festivaali nivoutuu yhteen myös paikallisen musiikkikasvatuksen kanssa. Tapahtuman musiikillinen profiili on pyritty suunnittelemaan niin, että kuuntelijan olisi helppoa siirtyä tutusta tarjonnasta itselleen oudompiin tyylilajeihin ja artisteihin. Samalla festivaali on kuitenkin saanut vieraakseen kotimaisia tähtiartisteja, jollaisia ei pienillä paikkakunnilla usein nähdä.

”Nämä on myös myyty yleensä aika nopeasti loppuun, ja valtaosa festivaalin yleisöstä tulee ympäröivältä seudulta. Esimerkiksi viime vuonna **Jari Sillanpää** konsertoi yläkoulumme salilla osana konserttitalokiertuettaan.”

”Festivaali on kaupungin järjestämä, mutta saamme jonkin verran tukea paikallisilta

TOIVO KUULAN JALANJÄLJISSÄ

Pienten paikkakuntien musiikkitarjonta vaihtelee

Teksti: Pekka Raittinen

Harvaan asutussa Suomessa on keikkailtu ja konsertoitu pienillä paikkakunnilla jo Toivo Kuulan ajoista lähtien. Syrjäkylillä konsertteja on harvassa, joten ne ovat aina tapauksia.

Suomi on harvaan asuttu maa. Siksi muusikoiden pienillä paikkakunnilla konsertoimille ja keikkailulle on täällä pitkät perinteet. Esimerkiksi Juhani Koiviston Toivo Kuula -elämäkerrassa *Tuijotin tulehen kauan* (WSOY 2008) kuvaillaan Kuulan ja hänen laulajatarpuolisonsa Alman yhteisiä konserttikiertueita, jotka suuntautuivat pitkälti maaseutupaikkakunnille.

Vuosisadan alussa taiteilijajärjestyksen arki oli proosallista heidän kiertäessään suo-

malaista maaseutua ristiin rastiin ”junalla, laivalla, moottorivenheellä, purje- ja soutuvenheellä, automobiililla, hevosella ja vieläpä dresiinallakin [sic].” Matkaa tehtiin sateessa ja paisteessa, kiertueilla tuli vastaan monenlaisia saleja ja monentasoisia soittimia, ja yleisöäkin oli joskus vain parikymmentä henkeä.

Toisaalta matkaan mahtui myös täysiä saleja ja Alma Kuula kirjoittikin: ”Ihmiset olivat niin kiitollisia saadessaan kuulla taidemusiikkia syrjäisemmälläkin paikoilla.” Toinen motiivi kiertämiseen oli raha, jota Kuulat tarvitsivat uuden kotinsa perustamiseen.

Tuolloin uuden ilmiön, populaarimusiikin, esittäminen taas keskittyi viime vuosisadan alussa lähinnä kaupunkeihin, kuten Mikko-Olavi Seppälän tuoreesta J. Alfred Tannerin elämäkerrasta *Hauska poika* (WSOY 2009) käy ilmi. Vasta 1930-luvulla legendaarinen

yrittäjiltä, ja on tietysti talkoohenkeäkin. Tavoitteemme tänä vuonna on nelisen tuhatta kävijää. Olemme pystyneet kattamaan 50 prosenttia kuluistamme lipputuloilla, mistä olemme aika ylpeitä, samoin siitä että olemme päässeet mukaan Finland Festivals -verkostoon”, Tirilä toteaa.

Tämä ei ole sinänsä epätavallista, sillä itse asiassa Finland Festivalsin musiikkijuhlat paljolti keskittyvät pienille paikkakunnille. Vanhan legendan mukaan klassisen musiikin festivaalit syntyvät sinne, missä muusikoilla on kesämökkejä.

Erytistapaus pienten kuntien joukossa on vähän yli 4 300 asukkaan Kaustinen. Kunta tunnetaan tietenkin kansanmusiikkifestivaaleistaan, mutta myös aina vuoden alussa järjestettävistä kamarimusiikkiviikoistaan sekä musiikkilukiostaan ja ammatillisesta kansanmusiikkisyhteistään Tallarista. Festivaali on poikunut Kaustiselle merkittäviä kansanmusiikin tyyssiäjä, ennen muita Kansantaiteenkeskuksen, jonka Kaustinen-salissa on musiikkitapahtumia lähes viikoittain.

”Olemme kansanmusiikin keskus ja lähialueen musiikin keskipiste”, summaa kunnan vapaa-aikaohjaaja **Aija Järvenpää**. ”Festivaalien lisäksi täällä järjestetään joka kuukausi jokin isompi keikka tai konsertti.”

Läänintaiteilija järjestää

Vuoden 2009 alussa määräaikaisen toimen Satakunnan säveltaiteen läänintaiteilijana aloittanut **Laura Piirto** taas painottaa sitä, että konserttitoiminta pienissä kunnissa voisi ainakin ideaalitulanteessa olla ympärivuotista. Kesän aikana Piirto järjesti viiden konsertin Kulmilla soi -sarjan Laviassa, Kokemäellä, Kiikoisissa, Jämijärvellä ja Karviassa teemalla ”Kesäillan klassiset”.

”Pyrin tällä hankkeella matalaan kynnykseen ja saavutettavuuteen. Varsinkin näin kesällä ihmiset ovat mökillä”, Piirto taustoittaa. ”Tässä oli mukana positiivista pelimannihenkeä. Paikat, joissa soitettiin, olivat täysiä. Pienillä paikkakunnilla on ihanaa myös se, että löytyy vielä tuota talkoohenkeä. Paikalliset kansalaisjärjestötkin olivat mukana kahvituskissa ja järjestelyissä.”

Piirto haluaisi tehdä tulevaisuudessa konserttitoiminnasta jatkuvampaa, ja tätä silmällä pitäen Kulmilla soi -sarja olikin pilottihanke. Tulevaisuudessa Piirto haluaisi siirtää tämän puolen hankkeiden vastuuta myös kamarimusiikin puolesta alueella liputtavan Satakunnan Soitannollisen Seuran harteille.

”Tämä sai paljon positiivista palautetta kentältä, koska esimerkiksi kuntien kirjastoväki totesi vuodessa olevan paljon tyhjiä kohtia. Tällä kertaa konsertit olivat taidetoimikunnan järjestämiä, eivätkä ne olleet maksullisia. Mutta jos konserteja järjestäisi jokin toinen taho, silloin niihin tulisi myös pääsymaksu. Ja tietysti haluamme myös joka vaiheessa turvata, että ammattimuusikot saavat työstään käyvän korvauksen”, Piirto sanoo.

Alueorkesterit konsertoivat

Klassisen musiikin maailmassa pitkäjänteisintä työtä pienillä paikkakunnilla tekevät usein paikalliset kamari- ja runko-orkesterit. Lapin kamariorkesterin intendentti **Ulla-Maija Kanerva** kertoo, että tämä Rovaniemeä pääpaikkanaan pitävä alueorkesteri kiertää Suomessa ehkä eniten, koska harvaan asutulla alueella välimatkat ovat pitkät.

”Alueellamme viidensadankin kilometrin välimatka on mahdollinen, mikä vastaa etelässä matkaa Helsingistä Kokkolaan”, Kanerva muistuttaa. ”Tämä on perustyötämme, jota olemme tehneet vuosikausia. Paikkakunnalle saapuva orkesteri on täällä Lapissa aina tapaus, ja myös muusikot ovat kokeneet tämän tärkeäksi.”

Lapin kamariorkesteri soittaa vuosittain noin 70 konserttia eri paikkakunnilla. Konsertit jakaantuvat koulukonsertteihin, varsinaisiin kamarikonsertteihin ja niin sanottuihin kyläkonsertteihin, joissa mukana on myös kevyempää ohjelmistoa.

”Kyläkonserteissa soitetaan osia kamarimusiikkiteoksista ja niitä tuttuja sävelmiä, joita jokainen kuulee esimerkiksi radiosta. Konserttipaikkoina toimivat kaikki tilat erämiesten majoista alkaen”, Kanerva kertoo. ”Orkesterin reissatessa vuokrabussilla ollaan paikan päällä yön yli, jos matka menee yli 150 kilometrin. Mutta matkustamme myös Lapin rajojen ulkopuolella, sillä esimerkiksi nyt elokuun lopulla orkesteri konsertoi Karjalohjalla.”

Myös Kemin kaupunginorkesteri, tai oikeastaan laajennettu jousikvartetti, konsertoi Kemin lisäksi alueensa kunnissa Tornioissa, Simossa, Tervolassa ja Keminmaalla. Orkesterin intendentti **Sanna Moilanen** täsmentää, että jokainen alueen kunta saa vuosittain saman määrän konserteja.

”Mekin teemme kahdenlaisia konserteja kunnissa. Toiset ovat konsertteja muun muassa ala-asteille, päiväkodeille ja palvelukodeille, joiden ohjelmisto räätälöidään tarpeen mukaan. Esimerkiksi keväällä soitettiin eskareille Tšaikovskin Prinsessa ruususta prinsessan kera. Sitten on kamarimusiikkikonsertteja esimerkiksi seurakuntasaleissa, joissa on flyygeli. Näin palvelemme alueen ihmisiä mahdollisimman monipuolisesti.”

Konserttikeskus tasa-arvoistaa

3500 asukkaan Pyhäjoen kunnan kulttuurisihteeri **Marjo Luokkanen** taas kertoo, että kunnassa on järjestetty säännöllisesti konsertteja kouluissa ja päiväkodeissa yhteistyössä Konserttikeskuksen kanssa. Luokkanen toteaa, että Konserttikeskuksen toiminta on tasa-arvoistanut kulttuuritarjontaa lapsille ja nuorille kunnissa, jotka sijaitsevat kaukana suurista keskuksista ja konserttisaleista.

”Tämä on mielestäni oikeaa asiakaslähtöistä, palvelukeskeistä toimintaa, jota olemme tehneet vuosien ajan”, Luokkanen toteaa. ”Olisi stressaavaa lähteä esimerkiksi

HEIDIVALTONEN

Laura Piirto toivoo Satakuntaan ympärivuotista konserttitoimintaa.

päiväkotilapsien kanssa jonnekin monen kymmenen kilometrin päähän. Toiminta on ollut osa Konserttikeskuksen 2008 alkanutta Konsertti joka kouluun -pilottihanke.”

Luokkanen toteaa, että koska vanhemmakaan eivät usein vie lapsiaan konsertteihin pitkien matkojen päähän, koulu- ja päiväkotiesitykset saattavat olla heille ainoita kulttuurielämyksiä. Pienten kuntien konserttitarjonnassa on siis usein vahva taidekasvatuksellinen ulottuvuus.

Pyhäjoki oli myös mukana kolmen muun Raahan seutukuntaan kuuluvan kunnan kanssa viime keväänä loppuneessa Musiikkia muksuille -hankkeessa, johon saatiin lisäksi apuraha opetusministeriöltä. Kunnassa järjestetään säännöllisesti muitakin, lähinnä kevyemmän musiikin konserteja.

”Olemme kokeilleet myös klassista, mutta sille ei täällä löydy oikein yleisöä”, Luokkanen pohtii. ”Tämän puutteen olemme sitten pyrkineet poistamaan järjestämällä naapurikuntien kanssa halukkaille konserttimatkoja esimerkiksi Kokkolaan. Järjestämme täällä konserteja paikallisten esiintyjien kanssa, tarjoten heille esiintymismahdollisuuden, sekä vierailijoiden voimin. Esimerkiksi lokakuussa tänne on tulossa **Mikko Perkoila**.”